

Viite
VN/19048/2024

Eduskunnan lakivaliokunta

LaV@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Rasmus Lindqvist,
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
018 25193

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Taustaa

Eduskunnan lakivaliokunta pyysi maakunnan hallitukselta lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 57/2025 vp). Lakien on tarkoitus pääosin tulla voimaan 10.10.2025.

Esityksen valmistelun aikana maakunnan hallitus antoi oikeusministeriölle asiasta lausunnon (ks. liite). Valmistelun aikana myös oikeusministeriö kävi tiivistä vuoropuhelua maakunnan hallituksen kanssa, mikä helpotti asian valmistelua huomattavasti.

Näkemyksiä

Aluksi maakunnan hallitus toteaa, että maakunnan hallituksen kanta toimivallanjakoon on selostettu perusteellisesti sen aiemmassa lausunnossa. Valtakunnalla ja maakunnalla on yhteinen käsitys toimivallanjaosta.

Aiemmassa lausunnossaan maakunnan hallitus esitti muutosehdotuksia, jotka koskivat Ahvenanmaata koskevia esitysluonnoksen kirjauksia, ja ne on otettu huomioon esityksessä.

Maakunnan hallitus haluaa silti vielä kiinnittää valiokunnan huomiota siihen, että lainsäädännön implementointi Ahvenanmaalla edellyttää erityisiä toimenpiteitä. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, valtiontalouden tarkastusviraston valvontatyön lähtökohtana ovat ohjaus ja neuvonta. Maakunnan hallitus toteaa, että Ahvenanmaalla ohjaukseen ja neuvontaan on tarpeen keskittyä erityisesti. Todennäköisesti Ahvenanmaalla tarvitaan myös erityisesti maakunnan tarpeisiin sopeutettua ohjausta ja neuvontaa. Ahvenanmaalla on oma vaalilakinsa (vallagen (2019:45) för Åland) ja oma vaalirahoitusta koskeva maakuntalakinsa (landskapslagen (2011:17) om valfinansiering). Tämän lisäksi

Ahvenanmaan poliittiset yhdistykset ovat täysin erillisiä valtakunnan poliittisista puolueista, ja Ahvenanmaalla pidetään vaaleja myös eri aikaan kuin valtakunnassa.

Ehdotetun lainsäädännön myötä valtionalouden tarkastusvirasto vastaisi myös asetuksen noudattamisen valvonnasta ja asetukseen liittyvästä tiedonkulusta Ahvenanmaalla pidettävien vaalien yhteydessä. Itsehallintolain 36 §:n 1 momentin mukaan valtionhallinnon kieli Ahvenanmaalla on ruotsi, ja on hyvin tärkeää, että valvonta ja neuvonta toimivat ruotsiksi myös käytännössä. Jotta Ahvenanmaalla järjestettäviin vaaleihin liittyen kyettäisiin luomaan toimiva valvonta- ja neuvontakokonaisuus, maakunnan hallitus arvioi, että työtä olisi koordinoitava valtionalouden tarkastusviraston, maakunnan hallituksen¹ ja Landskapsrevision²-nimisen maakunnan tarkastusviraston kesken. Lisäksi maakunnan hallitus arvioi, että erityisesti ennen kevään 2027 eduskuntavaaleja sekä ennen vuoden 2027 maakuntapäivä- ja kuntavaaleja Ahvenanmaalla on tarpeen järjestää erityisiä tiedotustilaisuuksia, joissa uusista säännöksistä tiedotetaan Ahvenanmaan poliittisille järjestöille ja muille sidosryhmille.

Jos valtakunta myöhemmin arvioi, että olisi tarkoituksenmukaisempaa, että hallintotoimivalta Ahvenanmaan maakunnassa siirrettäisiin maakunnan viranomaiselle siten kuin itsehallintolain 32 §:ssä säädetään (eli sopimusasetuksella), maakunnan hallitus on ilmoittanut olevansa valmis keskustelemaan asiasta.

Sisäministeri

Ingrid Zetterman

Oikeudellinen asiantuntija

Rasmus Lindqvist

LIITE Maakunnan hallituksen 8.5.2025 oikeusministeriölle antama lausunto ÅLR 2025/2669

TIEDOKSI Maakuntapäivien poliittiset järjestöt, partikanslier@lagtinget.ax
Landskapsrevisionen, revisor@revisionen.ax
Valtionalouden tarkastusvirasto, kirjaamo@vtv.fi

¹ Ahvenanmaan vaalilain (vallagen (2019:45) för Åland) 7 §:n mukainen vastaava vaaliviranomainen.

² Vaalirahoitusta koskevan maakuntalain (landskapslagen (2011:17) om valfinansiering) 9 §:n mukainen vaalirahoitusta koskeva valvontaviranomainen.